

Kartlegging av teoribehov

Undervisningsopplegg av Linda Romøren, Randaberg videregående skole

Tid: Kan tilpassast

Føremål: Korleis læra mest mogeleg teori - fort?!

Utstyr: Utskrift av feltnotat og eventuelle litteratursøk, markeringstusjar i ulike fargar

Gjennomføring:

Del 1: Førebuing:

Elevane har gjennomført eit feltarbeid og gjort nokre forsøk på å finne relevant teori.

Feltnotatane og litteratursøka vart skrivne ut i papirformat og lagt på bordet. Med markeringstusjar føretok vi så ei systematisk fargeanalyse.

Døme: Gruppene som såg på treningskultur fann at kroppspress kan koma både utanfrå og innanfrå. Alt som tematiserer dei to kategoriane blir markert med blå eller rosa.

Etter mange slike rundar finn gruppene nokre felles tema dei vil samla seg rundt. Vi diskuterte så funna i klassesamtalar og laga oversikt på tavla. Vi fann tema som gjekk igjen på tvers av gruppene og dermed også «teoribehovet».

Døme:

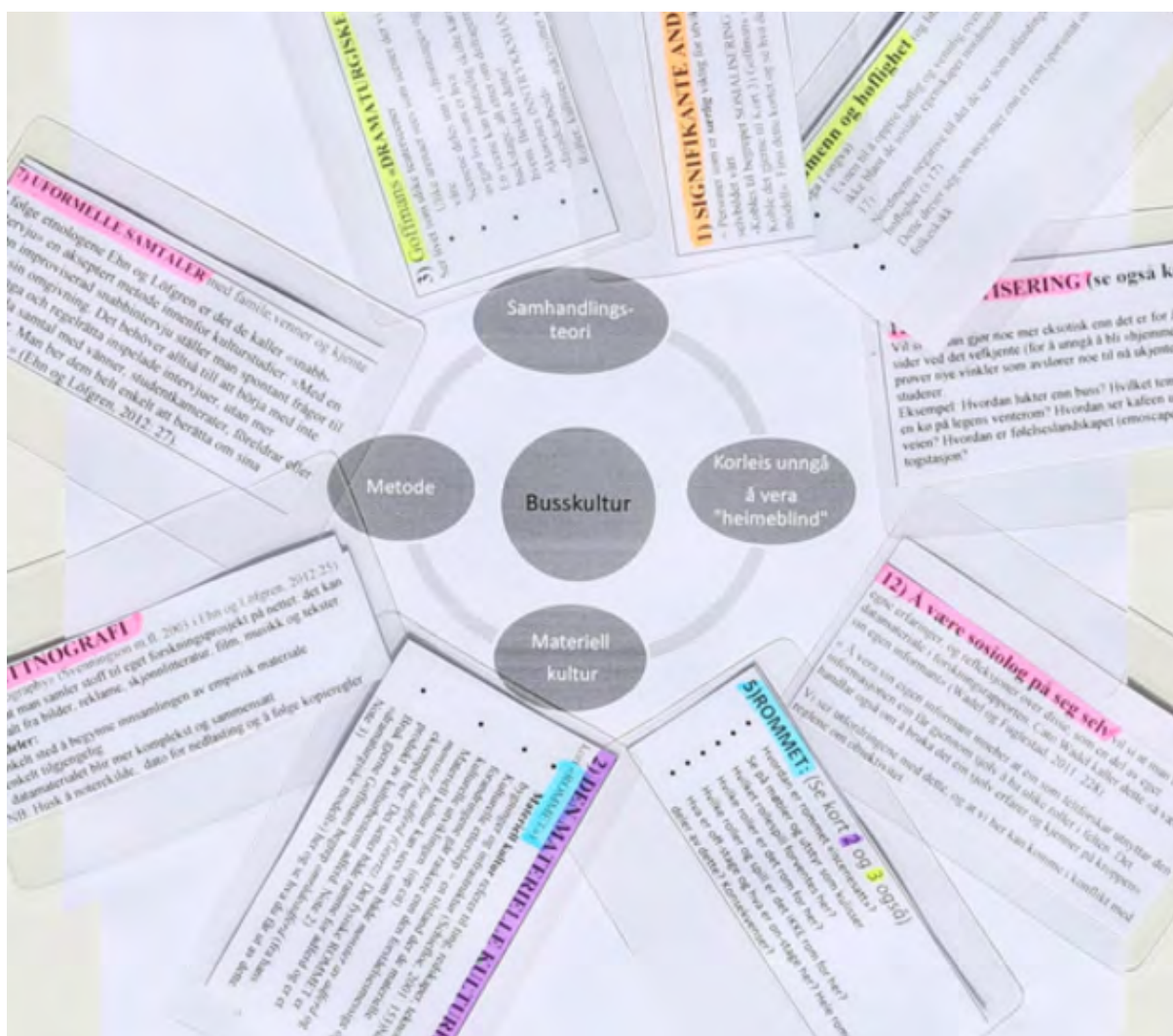
Publikums- adferd	Venteroms- kultur	Busskultur	Treningskultur	«Den kjedelige skoletimen»	Kafekultur	Vi finn tema gruppene har felles	Vi finn teoriar og tekstar vi vil bruka
Her er så mange «må» og «skal» og dei har eigne lyt-tarkurs! Ikkje rart folk vegrar seg for operaen...	Det er litt forskjell på standarden mellom private og offentlege venterom, men ikkje som i Chile!	Det er ikkje første klasse på bussen, men på fly. Kvifor?		Alle får no plass i den vidaregåande skolen.	Her er ingen tersklar for å delta.	Lagdeling, sosiale grupperingar og sosiale klassar.	Bourdieu om økonomisk og kulturell kapital.
Kven er dei som går opp til baren i pausen, og kven er dei som ventar i vestibylen?	Dei sit der tause, kvar for seg	Kvifor set så mange elvar sekken på stolen sidan av slik at ingen kan sitte der?	Rart at treningsromma har så store vindu, det er vel ikkje alle som vil vera på utstilling?	Elevar vil ikkje sitte i grupper lenger, men aleina med høyretelefonar på	Mange kafear har «båsar» ein kan skjerme seg i.	Teori om avoidance, skjerming, «dei kulturelle mellomromma».	Ehn og Löfgren Goffman
Kva snakkar dei om i pausane?	Kvifor er det så taust på venterommet?	Alle sit kvar for seg og få snakkar – I Chile ville det vore uhøfleg.	Kva språk gjeld her?	Kvifor er det berre læraren som får snakka?	Kven kommuniserer her og om kva?	Språkbruksanalyse og kommunikasjonsmodellar	Teoriar om forskjell på å vera stum og det å vera taus Nordmenn og høfligheit (Longva, Witoszek)
Dette at publikum også sjølv spelar ei rolle, er interessant! Da vert jo alle på scenen...	Desse romma er tunge å venta i, her er ingen stader å vera for seg sjølv.	Bussrommet er jo klart avgrensa og alle stolane vender ein veg.	Her er jo eit spesielt miljø, berre treningsapparat – ingen pynt eller koslege krokar.	Har det noko å seia korleis klasserommet er innreda?	Vi ser at kafeane legg vekt på «hygge og kos»	Korleis skal vi studere rommet og den materielle kulturen ?	Goffmans dramaturgiske modell og teoriar der om områdeadferd, onstage og offstage osv. Tove Fjell: «Sette seg selv i scene».
Kan vi bruka tidlegare erfaringar?	Kan eg forska på meg sjølv?	Vi er ein del av det vi ser på, er det ok?	Vi ser jo mykje når vi sjølv trener.	Kan vi forska på våre eigne lærarar?	Vi går jo alt på kafe og	Feltarbeid i eigen kultur	<i>Feltarbeid i egen kultur</i> av C. Wadel. Å vera sosiolog på seg sjølv (C. Wadel, Fuglestad og C. Wadel) «Snabbintervju som metode», Ehn og Löfgren

Del 2: Førebuing:

Teorierne vart sette opp som kort med kort forklarande tekst på framsida og referansar og etiske problemstillingar der det høver, på baksida. Døme ligg nedst i dokumentet. Korta vart laminerte i tre eksemplar.

Elevane bruker så korta som diskusjonsgrunnlag på tvers av gruppene og til å lage tankekart med for kvar gruppe sitt individuelle behov.

Døme:

Elevane bruker så korta som diskusjonsgrunnlag på tvers av gruppene og til å lage tankekart med for kvar gruppe sitt individuelle behov.

Korta blei óg brukt til stasjonsundervisning etter tema. Ein såg snart at ein hadde felles tema på tvers av gruppene. Når til dømes «bussgruppe» og «venteromsgruppe» oppdaga at dei kunne bruka korta «kulturelle mellomrom», «pause», «tid» og «tausheit» til å utforska den sosiale aktiviteten på sitt felt, fekk vi spennande komparasjonsøvingar på kjøpet. Dei kunne då gå tilbake til materialet med eit nytt og utvida perspektiv.

Døme: Diskusjonskort

Forside:

7) UFORMELLE SAMTALER med familie, venner og kjente

Ifølge etnologene Ehn og Löfgren er det de kaller «snabb-intervju» en akseptert metode innenfor kulturstudier: «Med en sådan improviserad snabbintervju ställer man spontant frågor till folk i sin omgivning. Det behöver alltså till att börja med inte vara långa och regelrätta inspelade intervjuer, utan mer informella samtal med vänner, studentkamerater, förelldrar eller släktinger. Man ber dem helt enkelt att berätta om sina erfarenheter.» (Ehn og Löfgren, 2012: 27).

Bakside:

Forskningsetiske problemstillinger:

- å skape nødvendig analytisk distanse
- å bevare anonymitet (folk som kjenner deg kan gjenkjenne dem)
- at man rekrutterer informanter som ligner for mye på en selv og slik får en «slagside» i materialet
- at man kan komme til å påvirke det de sier fordi de ikke klarer å være ærlige (vi må da passe på å sammenligne med det vi observerer)

Forside:

8) SAMTALE med informantene (Wadel s. 222)

Feltsamtalen – hverdagssamtalen: Hvordan møter vi informantene våre?

- Feltsamtalen er planlagt
- Feltsamtalen har et ujevnt maktforhold (spørsmål – svar)
- Informanten må skoleres

Bakside:

Forskningsetiske problemstillinger:

- Pass på at du har enkle, tydelige og åpne spørsmål som ikke er førende
- Vær åpen selv og ikke kommenter eller kritiser det du får som svar
- Helst ikke mer enn en eller to intervjuere om gangen
- Du er gjest på informantenes arena (se Håvamål om gjesterollen)

Forside:

9) NETTNOGRAFI

«Nethnography» (Svenningson m.fl. 2003 i Ehn og Löfgren, 2012:25)

Vil si at man samler stoff til eget forskningsprosjekt på nettet: det kan være alt fra bilder, reklame, skjønnlitteratur, film, musikk og tekster.

Fordeler:

- Enkelt sted å begynne innsamlingen av empirisk materiale
- Enkelt tilgjengelig
- Datamaterialet blir mer komplekst og sammensatt

NB: Husk å notere kilde, dato for nedlasting og å følge kopiregler

Bakside:

Forskningsetiske problemstillinger:

- Er kilden du bruker å regne som privat eller offentlig
- Er anonymisering nødvendig

Forside:

10) EKSOTISERING

(se også kort 11 og 12):

Vil si at man gjør noe mer eksotisk enn det er for å kunne se nye sider ved det velkjente (for å unngå å bli «hjemmeblind»). Vi prøver nye vinkler som avslører noe til nå ukjente ved det vi studerer.

Eksempel: Hvordan lukter enn buss? Hvilket tempo og rytme har en kø på legens ventetrom? Hvordan ser kafeen ut fra andre side av veien? Hvordan er følelseslandskapet (emoscapes) på en togstasjon?

Bakside:

Referanse:

Fangen, Katrine: *Deltagende observasjon*. Fagbokforlaget. 2004:120

Til begrepet **emoscapes**:

Ehn og Löfgren, 2012:
Kulturanalytiska verktyg.
Gleerups. 2012:63

Forside:

11) Feltarbeid i egen kultur

Feltarbeid i egen kultur reiser sine egne problemstillinger, som det vi kaller «**hjemmeblidhet**».

Dette er problematisk fordi en ved observasjoner ikke får øye på hva som er viktig fordi alt er «selvsagt» ved analysen ikke klarer å etablere analytisk distanse til det en ser.

Bakside:

Noen løsninger kan være:

- Vi må legge vekt på å bruke mange perspektiv for å få belyst det kjente på nye måter, f.eks. få tak i både innenfra-perspektiv (delta selv) og utenfraperspektiv på et tema (spørre informanter)
- *Eksotisere*, som vil si å forsøke å se på det kjente med nye øyne (f.eks. fange *atmosfæren* gjennom lukt og lyd ikke bare syn)
- Finne *metaforer og kategorier* folk bruker om et tema – disse inneholder mye skjult kulturell kunnskap
- Bruke *frekvensanalyse* for å identifisere viktige tema (= telle antall ganger et ord blir brukt osv.)
- Å være *sosiolog på seg selv* – se kort

Referanse: Wadel, Cato, 1991:
Feltarbeid i egen kultur. SEEK A/S

Forside:

12) Å være sosiolog på seg selv

vil si at man bruker egne erfaringer, og refleksjoner over disse, som en del av eget datamateriale i forskningsrapporten. Cato Wadel kaller dette «å være sin egen informant» (Wadel og Fuglestad, 2011: 228):

« Å vera sin eigen informant inneber at ein som feltforskar utnyttar den informasjonen ein får gjennom sjølv å ha ulike roller i felten. Det handlar også om å bruka det ein sjølv erfarer og kjenner på kroppen».

Vi ser utfordringene med dette, og at vi her kan komme i konflikt med reglene om objektivitet.

Bakside:

Utfordringer

Være bevisst sitt eget rollerepertoar, og hvilke roller en til enhver tid selv tar eller blir gitt av sine informanter. Dette krever at en også er klar over sine informanters rollerepertoar. i stand til å utnytte seg selv som informant. I et hvert feltarbeid vil forskeren ta/bli gitt noen lokale roller. Disse lokale rollene kan forskeren utnytte på en slik måte at han blir sin egen informant oppmerksom på at ens egne kulturelle kategorier, og ikke ens informanters kategorier, ofte dirigerer hva en observerer. Gjelder spesielt studier av eget samfunn.

Forside:

13) SPRÅKBRUKSANALYSE

(v/observasjon og intervju/samtale)

- Hvilket språk er gyldig her? (Koble til kort 3) Goffman)
- Hvem får definere dette?
- Se på kodevekslinger
- Se på frekvens (frekvensanalyse – se kort 11)
- Hvilken diskurs hører dette til?
- Se også på hva som ikke sies, og på TAUSHET (Ehn og Löfgren) = tabuemner?
- * Forskjell på taus og stum (ref?)

Bakside:

Problematisering:

a) Skal transkriberte intervju skrives ordrett slik informanten taler, eller «forskjønnnes» ved talefeil osv.?

Referanser:

Fangen, Katrine: Deltagende observasjon. Fagbokforlaget. 2004:148

Ehn og Löfgren, 2012: Kulturanalytiska verktyg. Gleerups. 2012:121

Forside:

14) PAUSEN (+ TAUSHET kort 13, og TID kort 4, Goffman kort 3)

- Sees som «kulturelle mellomrom»
- Se etter pausens kulturelle og sosiale betydning
- Se etter hvordan overganger markeres før og etter pausen
- Pausen selv som en overgang, men mellom hva?
- Pausen som overgangsfase, rituelt, liminal, sårbarhet, backstage (Goffman)
- Synonymordbok sier:
- Spenning innebygget i pausen som sosialt og kulturelt fenomen pga. vår tids krav om kontinuitet, men også om tempo og aktivitet. Kommer i konflikt med pausen som avbrekk, men og som ro og hvile.
- Nye fellesskap kan oppstå, men midlertidige og bestående av «weak ties» (Granovetter)

Bakside:

Referanser:

Ehn og Löfgren, (2012):
Kulturanalytiska verktyg. Gleerups.
2012:125

Goffman, Erving (1959): *The Presentation of Self in Everyday Life*. Garden City, NY: Doubleday.

Hillman og Phillips, Adam (2007): *The book of interruptions*. Oxford: Peter Lang.